

'De duijvel jaegt ons ... nu kunt gij weeten hoe de bokkereijders leven. Door duijvels ingegeven regeeren wij' (enige vermelding in eigen handschrift) / Jan van Muysen, Wellen, 1774.

De Bokkerijders zijn voor sommigen een droom en een verlangen naar een oudere maatschappij die hen wat meer ruimte toebedeelde / Anke Fabels & Hilde Marijnissen.

1.

We schrijven het Jaar des Heeren 1971. Sem en Raf zitten in de aagte van de vakwerkboerderij de Borgh te Hobbelrade-Spaubeek. In vroegere tijden was hier het platteland niet altijd veilig. Er trokken rovende benden en plunderende soldaten over het land. Om zich daartegen te beschermen hadden vele boerderijen in deze streken één of twee aagten. Stolpvormige ruimten die ongeveer 2m hoog waren en waar men kon staan en zitten en een vuur kon laten branden. Niet gemetseld maar uitgestoken in de lössbodem met een nauwe kruipgang van 60 cm breed en 70 cm hoog. Aangebracht waren twee of drie licht- en luchtgaten en een enkel luistergat. De meeste aagten zijn in de 17e eeuw aangelegd, na deze tijd raakten ze in onbruik en vergetelheid.

De Borgh is gebouwd in 1729. Waarbij men in 1793 het rechter gedeelte naar voren uitgebreid heeft, met de initialen WH CB (Willem Hensen & Catharina Borvelts). Een prachtig stukje vakwerk, waar de scheefgetrokken zwart gecarboneerde balken scherp afsteken tegen de met twijgen, leem en koeienpis opgevulde vakken afgezet met vuurrode geraniums in bloembakken voor de ramen in de voormalige Holstraat, onderdeel van het buurtschap Hobbelrade (*Obbenrode* ca. 1300, *Hobbelroie* 1447, 1458, *Hobbenroed* 1460, *Hobbelrode* 1480, *Hobbelraede* 1531, 1561, 1574, *Hobbelroye* 1555, *Hubbelraedt* 1590, *Houbbelroij* 1646, *Hoebelrade* 1661).

Een flakkerend kaarsje in het midden die schaduwen wierp op de wanden van de stolpvormige ruimte. Soms waren het leeuwen dan weer wolven die je opaten op de muur.

‘Moet je kijken wat ik heb’, zei Raf.

‘Wat is dat voor een ding?’, vroeg Sem.

‘Dat is nou een ciborie’, antwoordde Raf. ‘Die heb ik weten te bemachtigen uit de parochiekerk van Spaubeek. Toen niemand keek.’

‘Hij is bedoeld voor de pas gestichte kapel in de schuur.’

Sem keek nog eens naar het zwarte gat naast hem. Het was het begin van een onderaardse gang

onder de Holstraat waar ze nooit in gingen.
Daarvoor waren ze te bang.

‘Het enige wat we nog nodig hebben is een
miskelk’, zei Raf.

‘Dat maakt het compleet.’

‘Ik denk dat we daar mijn broer voor nodig
hebben’, zei Sem. ‘We moeten hem eens vragen als
we hem tegenkomen.’

De vader van Sem was geoloog en bezig met een
grindonderzoek in Zuid-Limburg. In zijn Citroën
DS reed hij alle grindgroeven langs waar hij maar
monsters kon nemen. In zijn verslag lezen we:

2.

Over grote uitgestrektheden wordt het
Praeplioceen in Zuid-Limburg bedekt door
fluviatiele, grindrijke sedimenten. Het grind
hiervan is geleverd 1e door Zuid-Limburg zelf, 2e
door het plaeozoïsch massief van de Ardennen, 3e
door resten van Krijt en marien Tertiair op dit
Ardennenmassief, 4e door het schiervlakte-
puindek op dit zelfde massief, 5e door het
Mesozoïcum van Lotharingen, 6e door het
Calloux-de-Stonne-bedekking, 7e door de
Vogezen.

Is de kwalitatieve grindanalyse voor een terrassenstratigraphie tamelijk ongeschikt, met een kwantitatieve analyse is dit juist niet het geval. Hier in Zuid-Limburg onderscheiden zich de oudere grinden van de jongere door een hoger kwartsgehalte. Tussen de oudste en de jongste grinden zijn dan wat kwartsgehalte betreft allerlei overgangen te verwachten. Echter kunnen er ook andere componenten in hun frequentie verschillen vertonen in de opeenvolgende terrasgrinden. Alle van buiten Limburg aangevoerde componenten zijn a priori geschikt om bij kwantitatieve analyse verschillen tussen de terrassen aan te tonen. Het is echter praktisch onmogelijk om een grindmonster geheel uit te determineren op al de tot deze groepen behorende componenten. Het is hierom noodzakelijk de diverse bestanddelen te groeperen tot wèl determineerbare groepen. Ook wordt de werkwijze van het onderzoek vergemakkelijkt door de samenvatting van vele slechts schaars voorkomende bestanddelen tot één groep. Hier wordt de volgende groepering gebruikt:

Kwartsgroep (k)

Vuursteengroep (v)

Zandsteengroep (z)

Restgroep (r)

De restgroep bestaat o.a. uit granieten, cementkwartsieten, lydiet, kiezeloëliet, veldspaat, gerolde vuursteen, etc.

3.

‘De miskelk en de ciborie, ciborie’, corrigeerde Raf, ‘zijn bedoeld voor onze kapel die is gesticht in het schuurgedeelte van de Borgh, in Hobbelrade Spaubeek.’

‘Je weet dat mijn en jouw vader Vrij-Katholiek zijn.’

‘Vrij-Katholiek wat is dat vroeg Sem?’

‘De Vrij-Katholieke Kerk is een onafhankelijk kerkgenootschap, dat de traditionele katholieke riten en sacramenten in theosofische zin wil duiden. De stichters James Ingall Wedgwood en Charles Webster Leadbeater hebben de uit de oudkatholieke geloofspraktijk overgenomen rituelen en sacramenten grondig herzien. Volgens de bisschop Maurice Warnon gaat het om ‘het verbeteren van de effectiviteit van de viering door middel van occulte technieken’. De Vrij-Katholieke Kerk wijst de geloofsbelijdenissen, zoals deze door vele Kerken van het christendom gedeeld worden, af. Integendeel, de vrij-katholieken doen een uitdrukkelijk beroep op voorchristelijke mysteriescholen zoals die van het hermetisme. De

Vrij-katholieke kerk hangt een pluralistische religietheorie aan, die stelt dat alle grote religies aandeel hebben aan een hypothetische oerreligie. Niet-christelijke elementen zoals het geloof in reïncarnatie, karma en de 'Meesters van Wijsheid en Mededogen' vormen een belangrijk bestanddeel van het vrij-katholieke gedachtegoed. De Vrij-Katholieke Kerk hecht centraal belang aan liturgie en verbindt deze met de werking van kosmische energie en de werking van engelen. Een kernbeginsel van het christendom, de genade, wordt door de vrij-katholieken niet christelijk, maar gnostisch geduid binnen een esoterische context.'

Raakvlakken met de christelijke traditie:

Het bestaan van een oneindige, eeuwige, transcendente en immanente God die zich openbaart als een Drievuldigheid.

Dat Christus alomtegenwoordig is en dat de goddelijkheid van Christus zich geleidelijk in ieder mens ontplooit tot ieder mens tot volmaaktheid zal komen. Deze opvatting noemt men de evolutionaire christologie, die de essentiële goddelijkheid - geheel tegengesteld aan de traditionele christelijke en katholieke leer - uiteindelijk toepast op de mens zelf.

Dat de mens geschapen is naar Gods Eeuwigheid, deel heeft aan het Goddelijke Leven (en in gnostische zin de staat van volmaaktheid te bereiken).

Dat de mens ethische verplichtingen heeft tegenover zichzelf en tegenover anderen. Het is zijn plicht het goddelijke licht te zien, in zichzelf en in anderen. De mens is een zoon/ dochter van God en daarom zijn alle mensen broeders/ zusters en onafscheidelijk verbonden. Dienst aan de mensheid en eerbied voor alle leven.

Dat Christus de verschillende sacramenten instelde, waarin de mens innerlijke en geestelijke genade wordt geschonken. De 7 sacramenten zijn: Doop, Vormsel, Eucharistie, Absolutie, Heilig Oliesel, Huwelijk en Priesterschap.

Qua uiterlijke liturgie houdt de Vrij-Katholieke Kerk wel aan de overgeleverde vormen vast, maar men heeft bewust alle verwijzingen naar de zonde, toorn van God, hel, vergelding en straf uit de gebeden van de eucharistieviering geschrapt, omdat de VKK dit in strijd acht met haar interpretatie van het evangelie, die leert, dat alle mensen uiteindelijk (evt. na verdere spirituele evolutie) gered worden. Sterke nadruk ligt op de herinterpretatie van genade naar religieuze energie. In de liturgie, die in de landstaal gevierd wordt, speelt mystiek een belangrijke rol.

De Vrij-Katholieke Kerk stelt geen eisen aan het geloof van haar leden. Wanneer mensen, in eer en geweten, bepaalde belijdenissen of leerstellingen niet kunnen onderschrijven, dan moeten ze die niet aanvaarden. Ze eist ook niet de aanvaarding van haar leer als voorwaarde tot het ontvangen van de sacramenten. Zo kennen de vrij-katholieken onder andere een open communie, waaraan iedereen, ongeacht gezindte en opvattingen, kan deelnemen, op voorwaarde het altaar met respect te betreden. De Vrij-Katholieke Kerk is van mening dat de waarheid ooit door alle mensen als waarheid zal worden ingezien. Pas dan zullen de mensen hun levens anders inrichten. *‘Voor de mens kan een waarheid geen waarheid zijn, een openbaring geen openbaring zijn, totdat de mens inziet dat deze voor zichzelf waar is’.*

4.

Raf woonde met z'n zusje, broertje en ouders in het nabijgelegen Belver, de vroegere burgemeesterswoning. 'Belver' is een uit donker baksteen opgetrokken, in zakelijk-expressionistische vormen ontworpen, huis, waarvoor, tijdens en na de Tweede Wereldoorlog de burgemeester J.H.J. Visschers van Spaubeek heeft gewoond (1933-1962). Daarna kende het pand

wisselende eigenaars. Het huis dateert uit 1936 en is ontworpen door de heer Lei Maes, de naam 'Belver' is afgeleid van het Spaanse 'mooi zicht'. Het moet worden uitgesproken als 'Belvèr'. Meegenomen door burgemeester Joseph Visschers tijdens zijn huwelijksreis in 1932 in Catalonië/Mallorca. Een andere omschrijving is: 'een plaats die een mooi uitzicht biedt'. Als je naar buiten kijkt, kijk je over de Musschenberg tegen de flanken van de Moorheide, aan de overkant van de Geleenbeek, aan. Onder het huis zijn negen voormalige kelders te vinden. De veranda aan de linkerkant van het gebouw vertoont Spaanse invloeden. Aan de andere kant van het gebouw zijn grote lange rechthoekige gekleurde gebrandschilderde ramen te zien, ook in expressionistische stijl. Alles komt tezamen in een puntdak. Langs het pand loopt de overkluizing van de Hoevervloedgraaf.

'We hebben nu al een ciborie', zei Raf. 'Nu moeten we nog een miskelk hebben.'

'Dat is liturgisch vaatwerk.'

Dit liturgisch vaatwerk omvat die schalen, kannen en kelken die in godsdienstige plechtigheden worden gebruikt. In veel godsdiensten, waaronder het jodendom en het christendom komen dergelijke objecten voor maar vooral bij de katholieke Mis en het protestantse Avondmaal

spreekt men van liturgisch vaatwerk. Vaak is dat van kostbaar metaal zoals zilver en goud vervaardigd. Wanneer het gebruik van vaatwerk in een liturgie is voorgeschreven is er sprake van liturgisch vaatwerk. 'Daarvoor moet ik mijn grote broer Ruud vragen', herhaalde Sem, 'of hij dat voor ons wil regelen', zei hij.

'We noemen het 'Ruud en het grote dramplan'.' 'Dat is een prima benaming', zei Raf, 'die Ruud ook kende.'

'Kom we gaan hem zoeken.'

Ondertussen reed pa nog steeds rond in zijn DS. 's Avonds bezig met zijn verslag:

5.

Er zijn veel redenen om een correlatie tussen korrelgrootte en samenstelling te verwachten bij een studie der Zuid-Limburgse grinden. Allereerst is er een reden van analogie. In Silezië en ook langs de Saar treffen wij, juist als in Limburg, stelsels aan van oude kwartsrijke en jonge kwartsarme grinden. In deze gebieden blijkt volgens onderzoeken een systematische samenhang tussen korrelgrootte en samenstelling te bestaan. Het meest essentiële van de correlatie schijnt te zijn, dat bij afname van de beschouwde korrelgrootte het kwartsgehalte stijgt.

Na het bovenstaande is het duidelijk, dat bij het kwantitatieve grindonderzoek met deze correlatie rekening moet worden gehouden. Vergelijken wij twee grinden van verschillende plaatsen naar hun samenstelling, dan zijn de resultaten waardeloos, wanneer wij niet tevens over de korrelgrote-eigenschappen der beide grinden zijn ingelicht. Eenvoudiger dan elk monster aan een korrelgrote-analyse te onderwerpen is het om het grind vooraf te zeven en alleen gelijke zeeffracties met elkaar te vergelijken. Als bovengrens der grofste fractie koos ik 3,00 cm. Van elke zeeffractie onderzocht ik nu een hoeveelheid stenen. En wel ongeveer 1000 stenen. Als benedengrens stelde ik aanvankelijk 0,20 cm, de grens tussen zand en grind. Met het oog op de beschikbare werktijd en met het oog op nauwkeurigheid en doelmatigheid verdeelde ik het materiaal tussen 3,00 en 0,15 cm in 6 korrelgrote-klassen. In verband met de resultaten van een voorlopig onderzoek legde ik verder de grenzen tussen de fracties als volgt: 2,25 cm, 1,50 cm, 0,90 cm, 0,40 cm, aldus scheidende fracties I en II: II en III: III en IV: IV en V: V en VI. Behalve de zeven bleken ook de volgende ingrediënten doelmatig: twee emmers, een grote schop met hol blad, een geologische hamer, een canvaszeiltjes van ruim 1x1 m., twee canvaszakken

van ca. 1x2x3 dm, vele monsterzakjes, een sterke loupe en een zandlineaal.

In een reeds gereed zijnde ontsluiting (grindgroeve) werd uit een grindrijke laag over een zo breed mogelijk front gewerkt, in ondiepe ontsluitingen een enkel monster op zoveel mogelijk dezelfde hoogte, in diepere ontsluitingen bij voorkeur twee monsters op verschillende hoogten.

Het losgewerkte grind werd door de grofste zeef, geplaatst op de eerste emmer, van het te grove materiaal ontdaan. Het te gebruiken materiaal werd vervolgens met de tweede zeef, boven het canvaszeiltjes, in de 1^e fractie en de 2^e -6^e fractie. De afgescheiden 1^e fractie werd verzameld in de tweede emmer, die bij een aantal ongeveer 1000 partikels bijna gevuld is. Vervolgens werd, weer boven het canvaszeiltje, het 2e tot 6e fractie-materiaal door de derde zeef gescheiden in de 2e en 3e tot 6e fractie, etc.

Er zijn aanwijzingen dat de ouderdom van de terrasdépôts bestaat uit de verhouding van de frequenties van 'puindek-componenten' en 'Ardennen-componenten'. De overwegende component van het puindek-materiaal is kwarts (k); de overwegende component van het Ardennenmateriaal is zandsteen (z). In de verhoudingen k/z hebben wij dus eveneens een

goed ouderdomscriterium. Ik druk deze verhouding uit als:

$$k' = \frac{100k}{k + z}$$

Met behulp van deze formule konden de terras grinden in Zuid-Limburg qua ouderdom van elkaar gescheiden worden en kon er een overzichtskaart gemaakt worden. Zodat we konden spreken van het Laagterras: afzettingen van Oost-Maarland en afzettingen van Gronsveld, het Midden-terras: Afzettingen van Caberg, Afzettingen van Rothem, het Hoog-terras van de Westmaas: Afzettingen van 's-Gravenvoeren, Afzettingen van St.-Pietersberg, Afzettingen van St.-Geertruid, het Hoog-terras van de Oostmaas: afzettingen van Noorbeek, afzettingen van Crapoel en afzettingen van Kosberg, de sedimentatiegrens van de tertiaire Maas: de Kiezeloöliet Formatie (het eiland van Ubachsberg), de 'gebergterand' zijnde de sedimentatiegrens van de Pleistocene Maas en in het Noorden boven Sittard langs de grens met de Roode beek: de sedimentatiegrens van de Rijn (Rijks Geologische dienst).

6.

Op zondag 7 september van 13.00-16.00 uur kunt u in en rondom het Multifunctioneel Centrum van Spaubeek de jaarlijkse rommelmarkt/brocante bezoeken. Er is voor elk wat wils. Er zijn kramen met o.a. schilderijen, glaswerk, antiek, huishoudelijke artikelen, boeken, sieraden, speelgoed, kleding, elektronica en feestartikelen. Maak kans op leuke prijzen bij de loterij. In het MFC kunt u een kopje koffie, thee, fris of een alcoholische versnapering kopen en om de maag te vullen zijn er tegen schappelijke prijzen heerlijk gebak en flensjes verkrijgbaar.

Het unieke van deze rommelmarkt is dat de opbrengst volledig gaat naar de Spaubeekse missionarissen (of hun opvolgers) in Afrika, Brazilië, India en Nieuw-Guinea. Deze missionarissen werken al jaren in deze landen en kunnen daar o.a. dank zij de opbrengst van de Spaubeekse rommelmarkt goed werk verrichten voor mensen die dit daar hard nodig hebben.

Zo ging in 2013 o.a. geld naar de bouw van een centrum voor Aids-kinderen in Nieuw-Guinea. De rommelmarkt wordt mogelijk gemaakt door de inzet van vele vrijwilligers en diverse sponsors.

7.

Ruud was de zoon van Reinoud Vijverberg de geoloog van hoeve de Borgh in Hobbelrade. Hij stond te kijken voor de dranghekken van de jaarlijkse rommelmarkt in Spaubeek. Een flets najaarszonnetje kwam door, net genoeg. Mensen om hem heen begonnen te grommen.

‘Het is al één uur, ze moeten opengaan.’

Er klonk een fluitje, de hekken gingen open de mensen renden naar de stalletjes. Ruud was even gedesoriënteerd en kwam bij de romans terecht.

‘Waar is hier de Limburgensia?’, vroeg hij aan een medewerker.

‘Achteraan in de rij’, antwoordde deze.

Hij vloog naar het einde van de rij en kocht alles wat los en vast zat. Impuls bevrediging, noemde hij dat altijd. Verschillende jaargangen

Publications de la Société Historique et

Archeologique dans le Limbourg, een boek over Limburgse kastelen, een boek over de

Bokkenrijders met als titel ‘Bokkenrijders van de nacht’ geschreven door een zekere Rutger van

Aubel, en nog wat informatieve boekjes over

Spaubeek. Tevreden met de buit ging hij weer naar het huis van zijn vader.

8.

Diep in het Borgerwoud liggen de Annakapel, kasteel Terborgh en de Stammenhof: De zogenaamde 'Oude Kerk' is gelegen in een uithoek van de voormalige gemeente Spaubeek. Dicht bij de Geleenbeek ligt namelijk een gehucht met slechts enkele huizen, bekend onder de naam 'Oude Kerk'. Daar heeft de oudste bekende kerk van Spaubeek gestaan. De eerste maal dat er van deze parochiekerk melding wordt gemaakt is een charter, opgenomen in de inventaris van oorkonden en bescheiden van de Abdij van Kloosterrade. In dit charter staat vermeld, dat Hendrik II, bisschop van Luik, in falsificatie: 1148, moet 1175 zijn, een gift bevestigt, gedaan aan de genoemde Abdij van Kloosterrade. De kerk van Spaubeek was oorspronkelijk een houten gebouw, neergezet rond het jaar 1000. Later in de 13^e eeuw vervangen door een stenen gebouw. Het kerkhof hiervan is nog steeds aanwezig. Deze kerk heeft tot 1837 dienst gedaan, toegewijd aan de Heilige Laurentius, als parochiekerk en is daarna afgebroken. Het is waarschijnlijk een bescheiden zaalkerkje geweest, met muren van kei- en mergelstenen. De afmetingen van het kerkje waren ca. 22,5 x 7,5 m.

Op een zomerse dag zijn de fundamenten van de kerk nog goed in de grond te zien.

Merkwaardig is de ligging op een afgelegen plaats in de moerassige omgeving van de Geleenbeek, ver van de bevolking, want die woonden in de hoger gelegen gehuchten: Hoeve, Hobbelrade, Spaubeek (Dorpstraat), Webrig, Bies en Hegge. In de middeleeuwen waren er vooral geschillen en gerechtelijke uitspraken wie de kerk zou moeten onderhouden. In het jaar 1715 was de kerk zo bouwvallig geworden dat zij open lag voor koeien en varkens.

Omstreeks 1700 werd aan het bestaande gebouw een speciale uitbouw toegevoegd dat met de oorspronkelijke kerk een halfkruis vormde en de naam kreeg 'Sint Anna-kapel', dat wil zeggen een plaats in de kerk waar een andere heilige te vereren dan waar de kerk aan gewijd was.

Na de buitengebruikstelling van het oude kerkhof werd hieraan blijkbaar nog maar weinig zorg besteed, want men kan ergens lezen (verslag van de Kerkfabrieksraad van 2 oktober 1864) dat het 'met hakhout beplant is en meer op een bos dan op een rustplaats voor overledenen lijkt.' Deze toestand werd door verscheidene parochianen als pijnlijk ervaren en zo werd door hen het verlangen geuit dat de oude kerkhof weer een waardig aanzien zou krijgen' en dat 'op deselve een kapel

of bidhuis zou gebouwd worden.' In 1865 werd dan ook, wegens piëteit met de inwoners van Spaubeek, een kapel gebouwd op de plaats waar de oude toren had gestaan en op 27 juni 1866 vond de inwijding door deken Corten van Schinnen plaats. De bouw en onderhoud van de kapel mocht niet ten laste komen van de moederkerk (parochiekerk), maar deze zou wel het eigendom en de volledige zeggenschap over de kapel hebben.

9.

Binnen is het klein maar intiem en hangt er een serene rust. Op het altaar ligt een kanten kleedje met daarop geborduurd *H. Moeder Anna b.v.o.* De vrouwen zouden weldra komen. Hier werd de grote Moedergodin aanbeden alsook Maria. De kapel is van binnen geschilderd. De lambrisering is crèmekleurig, daarboven is de kapel wit. De pilaren zijn rood, de bogen van de kruisgewelven geel geschilderd. Deze kapel is voorzien van knielbanken en er is een aantal beelden te bewonderen. Tevens is de kapel voorzien van kruisgewelven. Het geheel is opgetrokken uit baksteen met een leien dak. Onmiskenbaar is het houten torentje. Verder vallen de grote Neogotische ramen op en

de ingang met hardstenen omlijsting waar de twee volgende Latijnse inscripties zijn aangebracht:

'venusto decore recuperato generositate paroecianorum pulchrior exsto'

'na mijn lieflijke schoonheid herwonnen te hebben ben ik mooier door de gulheid van de parochianen.' Aangebracht na de restauratie van 1986.

'1865 sto in coemiterii loco ubi usque 1837 ecclesia parochialis stetit'.

'1865 ik sta op de plek van het kerkhof, waar tot 1837 de parochiekerk heeft gestaan.'

10.

Ruud was zich aan het prepareren. Sem en Raf kwamen kijken. Hij deed dat op een grote tafel in de keuken.

'Mmm', mompelde hij.

'Ik heb een bivakmuts zodat ze me niet herkennen, een kompas, een staaflamp, een jute zak en gemakkelijke kleren.'

Voor hem lagen grote kaarten op tafel.

‘Ik zal de kapel van achter moeten benaderen’, zei hij voor zich uit.

‘Ik zal moeten toeslaan als de mensen na afloop van de dienst de kapel verlaten.’

Het was de bedoeling om de jaarlijkse processie langs de Anna-kapel te laten trekken en daar een mis op te dragen. Een miskelk was dan onmisbaar.

De mensen kwamen aanzetten en zongen het Tatum Ergo. Ze verzamelden zich voor de kapel. De pastoor ging naar binnen. Daar hoorde Ruud de volgende woorden: ‘Toen Hij werd overgeleverd en vrijwillig Zijn lijden op zich nam, nam hij het brood, sprak de dankzegging uit, brak het en gaf het aan Zijn leerlingen met deze woorden: ‘Neemt en eet hiervan, gij allen, want dit is mijn lichaam dat voor u gegeven wordt.’

Zo nam Zij na de maaltijd ook de kelk, sprak opnieuw de dankzegging uit, en gaf hem Zijn leerlingen met deze woorden:

‘Neemt deze beker en drinkt hier allen uit, want dit is de beker van het nieuwe altijddurende verbond, dit is Mijn bloed dat voor u en alle mensen wordt vergoten tot vergeving van de zonden. Blijft dit doen om mij te gedenken.’

Na afloop van de mis, had hij zijn bivakmuts opgezet, was hij naar binnen geslopen en had de miskelk in zijn jute zak geduwd. Vervolgens was hij naar buiten getreden, waar Sem en Raf al op

hem wachtten. Gedrieën keerden ze terug naar De Borgh waar Sem de miskelk meteen verstopte in de aagte.

‘We zullen een dezer dagen eens met vader over hebben’, zei Ruud.

‘Misschien moeten de ciborie en de miskelk opnieuw gezegend worden?’

‘Misschien is het ook goed zo?’

11.

Het plotsklaps opborrelen of uitsijpelen van grondwater heeft altijd tot de verbeelding van de mens gesproken. In Zuid-Limburg is dit op zo’n 750 plekken het geval. Indien het water zijn weg voortzet als beekje spreken we van een bron. Voor de mens zijn deze bronnen altijd favoriete plekken geweest. Hier was altijd vers water aanwezig. Het kon gebruikt worden voor drinkwater, voor het vee, maar ook als spoelwaterreservoir.

De kronkelige weg die van de Heiberg afkomt maakt wat ruimte in het dal van het Hoogbeeksken langs de Dorpstraat van Spaubeek. Het is daar waar de grubben in het stroomdal uitkomen. Formatie van Singraven. Hier hebben vroeger mensen huizen gebouwd in de beschutting van het hoog oprijzende Spaubekerbos